

FISKIMÁLARÁÐIÐ

Løgtingið

24. februar 2014
Mál: 13/00614-3

Viðgjørt: AÁH/KM

Løgtingsmál nr. 83/2013: Uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um fuglaveiðu v.m.

Uppskot

til

løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um fuglaveiðu v.m.

§ 1

Í løgtingslóg nr. 27 frá 9. september 1954 um fuglaveiðu v.m., sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 34 frá 26. mars 2002, verður í § 17, sum stk. 3 sett:

“*Stk. 3.* Hóast ásetingarnar í stk. 1 og 2 í hesi grein hava eigari og leigari av veltum lendi loyvi at skjóta eftir grágæs, sum hava sett seg á velt lendi. Eigari og leigari kunnu heimila øðrum persóni sama rætt. Loyvið til

heimildarfólk skal vera skrivligt og kunna vísast fram eftir umbøn frá lögregluni. Ein eigari ella leigari kann bert heimila einum persóni loyvi at skjóta á velta lendum í senn.”

§ 2

Henda løgtingslóg kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd.

Kap. 1. Almennar viðmerkingar

Orsøkin til lógaruppskotið er, at grágásin ger seg inn á velt øki til skaða fyri grasvøksturin og elvir til stóran miss fyri eigarar og leigarar av lendum. Við tað at grágásin sambært galdandi fuglaveiðilóg er friðað móti skjóting og veiðu, ber ikki til at styggja grágás av velta økinum við at skjóta eftir henni. Til hetta krevst lógarbroyting.

Høvuðsendamálið við uppskotinum er at avmarka fíggarligu avleiðingarnar fyri bøndur, sum standast av, at grágás etur á veltum øki. Tí verður skotið upp at geva eigarum og leigarum av veltum lendi móguleika at verja sínar íløgur og grøði alt árið við at loyva teimum at skjóta eftir grágásini, antin fyri at styggja ella at drepa, meðan hon er stødd á velta lendum. Sambært

Ministry of Fisheries

Yviri við Strond 15 • P.O. Box 347 • FO-110 Tórshavn • Faroe Islands
Tel. (+298) 35 30 30 • Fax (+298) 35 30 35 • fisk@fisk.fo • www.fisk.fo

uppskotinum fáa bert eigari og leigari av veltum lendi loyvi at skjóta – umframt annar heimilaður persónur, treytað av loyvi frá eigara ella leigara av velta lendum. Uppskotið ber ikki í sær broytingar viðvíkjandi teimum krøvum, sum eru ásett í galdandi vápnalóg.

Hóast lógarbroytingin loyvir, at skotið verður eftir grágásini á veltum lendi, so skal grágásin framvegis kunna nørast í landinum. Sambært upplýsingum frá Búnaðarstovuni er 3-6% av samlaða lendum í Føroyum velt lendi, og tað er bara, meðan grágásaflokkar sita á veltum lendi, at loyvt er at skjóta eftir henni. Soleiðis verður grágásin framvegis friðað móti skjóting og veiðu á óveltum lendi.

Ávirkan av grágás á grasvøkstur í bønum – roynd á Búnaðarstovuni

Í hjáløgdu frágreiðing frá Búnaðarstovuni um royndir fyri tíðarskeiðið 2012-2016 verður greitt frá ávirkanini, sum grágás hevur á grasvøkstur í bønum fyrsta árið í kanningartíðarskeiðinum (sí skjal 1). Tølini eru dagförd pr. 9. juli 2013.

Royndirnar við grasúrtøkuni vísa ógvuliga skilliga, at grágásin ger skaða á grasvøksturinum, og elvir til stóran miss fyri eigarar og leigarar av veltum lendi.

Samanberingar eru gjørdar millum stykkir, sum eru friðað fyri grágás alt árið, og stykkir, har grágásin altíð sleppur til.

Úrslitini vísa, at á nýsáddum bøi er úrtøkan av grasi 55 prosent størri, har eingin grágás er, samanborið við har grágásin sleppur at. Nevnast kann, at á eldri bøi er samsvarandi úrtøkan av grasi 30 prosent.

Hóast bert eitt ár er fráliðið, síðan royndin byrjaði, er lítil ivi um, at úrslitini eru hagfrøðiliga álítandi – eisini í langtíðarhøpi. Neyðugt er tí at seta tiltøk í verk at avmarka skaðan á grasvøksturinum, og harvið minka um fíggarliga missin fyri eigarar og leigarar av veltum lendi.

Hoyring

Uppskotið hevur verið til hoyringar hjá Búnaðarstovuni, Bóndafelagnum, Óðalsfelagnum, MBM, Havstovuni (Bergur Olsen), Umhvørvisstovuni, Fuglafrøðifelagnum, Náttúruvísindadeildini, Náttúrugripasavninum og løggregluni.

Niðanfyrir er ein stuttur samandráttur av innkomnu hoyringsviðmerkingunum og støðu landsstýrismansins til viðmerkingarnar.

Umhvørvisstovan mælir Fiskimálaráðnum frá at gera lógarbroytingina, og mælir ístaðin ráðnum til at brúka verandi heimild í § 21 í lógini til at veita eitt tíðaravmarkað undantak frá friðingini av grágásini eftir høvuðsregluni í § 17, soleiðis at veiða eftir grágás verður loyvd í eitt tvey ára skeið, meðan nærri kanningar verða gjørdar av grágásastovninum, og hvørji árin stovnurin hevur á dyrkilendið.

Landsstýrismaðurin metir ikki, at endamálið við broytingini kann røkkast eins smidliga umsitingarliga, um roynt verður at seta eina skipan í verk sambært heimildini í § 21 í lógini.

Havstovan, við Bergi Olsen, mælir til at geva gæsnum frið, og mælir til at sleppa ætlanini um at loyva gásaveiðu. Ført verður fram, at gásastovnurin enn er alt ov lítil til at skipa eina burðardyggja veiðu. Víst verður á søgulig og nýggjari tøl frá heimildarfólki, sum hava fylgt

FISKIMÁLARÁÐIÐ

gongdini við gásastovninum. Víst verður á, at fyrst í 1980'árunum áttu bert 2-10 pør av grágæs í Føroyum, og í 1993 var talið hækkað til eini 75 pør, sum hevði við sær, at talan var um einar 500 fuglar um summarið og 200 fuglar um veturin. Samlaða talið av grágæs hesi seinastu árinum verður mett at liggja um 1300 gæs í oktober mánaði.

Havstovan ger vart við, at enn vita vit sum heild ov lítið um grágæsna: Hvar tær eiga, hvussu nógvar eiga, hvar tær leita sær føði, og hvussu nógvar gæs aðrastaðni frá støðga á her. Víst verður á, at ein burðardygg veiða hevur sum fortreyt, at veiðan ikki minskar um stovnin, og at tað er brot á góðan veiðisið at drepa fugl, meðan fuglurin liggur á eggum ella hevur ungar.

Havstovan setir eisini spurnartekin við, hvussu nógvir bøndur kring landið eru raktir av fódurmissi orsakað av gæsnum. Víst verður á, at longu í 1980'unum komu fyrstu klagurnar frá bóndum um grágæs, hóast bert fá pør sannlíkt áttu í Føroyum tá.

Havstovan metir, at vansarnir við grágæsnum mugu kunna minkast, uttan at tað gongur út yvir búfuglastovnin. Í staðin fyri at broyta fuglalógina verður skotið upp, at trupulleikin kann loysast við at geva nøkrum fáum einstøkum eigarum undantak til - sambært § 21 í lógini - at skjóta gæs á teirra øki, á sama hátt sum alarar hava loyvi at nýta riflur til at skjóta kóp tætt við teirra alibrúk. Vansin við hesi loysnini er, at gæsna bara verða stygdar yvir á grannan ella í hagan og verða skjótar aftur, tí í haganum er minni at liva av. Skotið verður í staðin upp at gera eina roynd, har nøkur uppdyrkað øki verða lögð av til gæsna, har tær kunnu fáa frið alt árið, so tær hava eitt stað at fara, tá ið tær verða stygdar burtur av bóndanum.

Landsstýrismaðurin metir uppskotið frá Havstovuni um at leggja uppdyrkað øki av til gæsna sum áhugavert, men dýrt. Mett verður eisini, at skipanin við at lata einstøkum eigarum undantak sambært § 21 at skjóta grágæs í avmarkaða tíð kann vera skilagóð, men at ynskiligt er at fáa eina meira smidliga skipan, sum kann galda um alt landið.

Føroya Fuglafrøðifelag vísir á, at grágásin “ger seg ikki inn á velt økir”, tí hon “finnur sær føði á veltum økjum”. Fuglafrøðifelagið vísir á, at enn eru ongi vísindalig prógv fyri, at grágásin elvir til fíggjarligan miss hjá bóndunum.

Fuglafrøðifelagið eftirlýsir eisini, hvussu nógvar grágæs kunnu skjótast við heimild í lógarbrotingini, og um loyvi verður at skjóta við høglbyrsu, tí so koma nógvar gæs at ganga við høglum í kroppinum, og tað er djórapínsla.

Fuglafrøðifelagið vísir eisini á, at av tí tað er so ymiskt, hvussu stórt talið av grágás er kring landið, so er grundarlagið fyri at geva øllum jarðareigarum og -leigarum loyvi at “stygga” grágás alt árið skeivt. At enda vísir Fuglafrøðifelagið á, at aðrastaðni, har loyvi verður givið at avmarka grágásastovnin, eru regluligar fuglateljingar týðandi partur av loyvisgrundarlagnum, og at tað sama eigur at vera galdandi í Føroyum.

Landsstýrismaðurin metir, at kanningar higartil geva sterka ábending um, at ávís dyrkilendi eru meint rakt av, at grágásin leitar sær føði á hesum lendum. Kanningarnar fara at halda fram. Støða er ikki tikin til, hvat slag av byrsu ella lóðri bøndur kunnu nýta til at skjóta eftir grágásini. Landsstýrismaðurin ásnar, at fuglateljingar eru skilagóðar sum grundarlag undir stovnsmetingini, bæði nú og frameftir, og at slíkar eiga at verða skipaðar á vísindaligum grundarlagi.

Søvn Landsins metir ekki, at tøvur er á hesi lógarbroyting, og metir framvegis, at “ein eigur ekki at broyta fuglaveiðilógina, tí heimildirnar í henni loyva veiðu av grágás.” Víst verður á, at hóast til ber at søkja um undantaksloyvi sambært § 21 í lógini, so er ongin tílík umsókn komin til Søvn Landsins, sum umsitur undantøkini í lógini, síðstu árin. Vitanin um grágásastovnin, og hvørji árin stovnurin ger á bøin, er alt ov avmarkað, og ein verkætlan er í gongd, sum væntandi kemur at økja um okkara vitan í 2014.

Søvn Landsins metir – uttan at viðgera tað neyvari - at staðfestingin av tøvnum á lógarbroytingini er skeiv, at samsvar ikki er millum endamál og lógarbroyting, at almennu viðmerkingarnar kunnu villleiða, at uppskotið hevur sosialar neiligar avleiðingar, hóast tað ikki er staðfest, og at uppskotið er tengt at millumtjóða sáttmálum, hóast tað øvugta verður staðfest. At enda verður mælt til, at fígging verður fingin til vega til regluligar teljingar, umframt til ringmerking av grágás.

Landsstýrismaðurin metir ikki, at uppskotið hevur neiligar sosialar avleiðingar. Landsstýrismaðurin ásannar, at uppskotið helst er tengt at millumtjóða sáttmálum, bæði í mun til sáttmálan um lívfrøðiligt margfeldið og Bonn-sáttmálan um ferðandi villdýrasløg, um so er, at talan er um flokkar, sum bert støðga á í stutta tíð, áðrenn flogið verður víðari til onnur lond at fáa sær vetrarvist. Almennu viðmerkingarnar eru rættaðar samsvarandi. Landsstýrismaðurin er av teirri fatan, at landsstýrismaðurin við mentamálum eigur at arbeiða fyri at útvega fígging til fuglateljingar og annað vísindaligt arbeiði á Søvnum Landsins.

Bóndafelagið tekur undir við uppskotinum og hevur í árávís arbeitt fyri, at bóndur sleppa at verja sína íløgu í bøi og veltu, uttan at verða lagdir undir lógarbrot. Bóndafelagið metir, at uppáhaldið hjá bóndum um, at grágásin ger óbótaligan skaða á bø og veltur, er váttað við skjølunum frá Búnaðarstovuni. At tað við støði í hesum skjølum ber til at rokna, hvussu stóran fíggarligan miss vinnan er fyri, orsakað av grágásini.

Bóndafelagið vísir á, at øll, sum hava trupulleikar av gásini, hava gjørt, hvat tey kunnu fyri at styggja fuglin við fuglaskrímslum, luftkanónum, hundum o.ø., men onki ger nóg góðan mun. Bóndafelagið er eisini av terri fatan, at ongin ynskir at oyða gásina, men bara at verja grøðina uttan vanda fyri ákæru, so til ber at styggja gásina í hagan, har ríkiligt pláss er hjá gásini at nørast.

MBM viðmælir staðiliga uppskotinum, tí tað sær út til, at grágásin legst eftir grønastu blettunum í bønum, sum júst er tann parturin av bønum, sum er “nýveltur, tæðaður og sáðaður, ið skal tryggja føroysku mjólkarvinnuni livikor.”

Løgreglan mælir til, at heitið dyrkilendi verður brúkt heldur enn velt lendi við tað, at uppskotið leggur upp til at verja grasgróðurin á dyrkilendi og ikki aðra grøði, so sum eplaveltir. Landsstýrismaðurin heldur tvørturímóti, at alt dyrkilendi eigur at vera fevnt av verndini.

Løgreglan eftirlýsir eisini greidleika til spurningin, um tað skal vera loyvt at skjóta ávaringarskot, áðrenn grágæsna hava sett seg á dyrkað lendi. Skulu ávaringarskot loyvast, verður mælt til at áseta, hvussu langt burtur gæsna kunnu vera frá tí dyrkaða lendinum, áðrenn skotið verður. Eisini mælir Løgreglan til at áseta eitt minstatal fyri, nær loyvt skal vera at skjóta, so tað ikki verður skotið, bara tí at ein ella tvær grágæs seta seg á dyrkaða bøin. Sambært verandi vápnalóggávu er loyvt at skjóta ávaringarskot, men ikki at skjóta og drepa fuglin. Henda lógarbroyting leggur upp til, at tað nú eisini skal vera loyvt at skjóta fyri at

drepa. Treytin er tó, at fuglarnir hava sett seg á velt lendi. Henda treyt er nú nágreinað í ásetingini.

Løgreglan ynskir eisini, at tað í stk. 3 nevnda loyvi frá eigara ella leigara til annan heimilaðan persón til at skjóta grágás skal vera skrivligt og kunna vísast løgregluni eftir umbøn eins og koyrikort til akfør. Hetta tekur landsstýrismaðurin undir við, og hevur broytt ásetingina samsvarandi.

At enda verður spurt, um ognarrætturin til skotnu grágæsna eisini er hjá heimilaða persóninum, ella um býtisreglurnar í §§ 2-5 eisini skulu galda fyri grágæs. Eigarin ella leigarin av velta lendum, sum fær rættin at skjóta grágás, fær samstundis eisini ognarrættin til skotna fuglin samsvarandi meginregluni í § 2 í lógini.

Kap. 2. Avleiðingar av uppskotinum

Fíggjarligar og umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur ikki við sær fíggjarligar og umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur.

Fíggjarligar og umsitingarligar avleiðingar fyri vinnuna

Í sjálvum sær hevur uppskotið ongar fíggjarligar og umsitingarligar avleiðingar fyri vinnuna, tó soleiðis, at landbúnaðurin nú lógliga kann fyribyrgja, at grøðin á veltum lendi fer til grágásina heldur enn til húsdjórahald.

Umhvørvisligar avleiðingar

Uppskotið verður mett at hava umhvørvisligar avleiðingar. Velt lendi kann verða fyri dálking, um patrónir og høgl spjaðast uttan at verða tikin upp. Vandur er eisini fyri, at grágásastovnurin kann verða fyri stórari minking, um nógvar grágæs verða dripar á hvørjum ári.

Serligar fíggjarligar, umsitingarligar ella umhvørvisligar avleiðingar fyri serstøk øki í landinum

Uppskotið hevur ongar fíggjarligar, umsitingarligar ella umhvørvisligar avleiðingar fyri serstøk øki í landinum.

Sosialar avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið verður ikki mett at hava nakrar sosialar avleiðingar.

Avleiðingar í mun til millumtjóða sáttmálar

Uppskotið er tengt at millumtjóða sáttmálum. Føroyar hava tikið undir við Bonn-sáttmálanum (Convention on Migratory Species of Wild Animals), sum m.a. ásetir, at villdýrasløg, sum regluliga ferðast um landamørk, skulu verjast. Grágæs, *Anser Anser*, eru bæði fevndar av Bonn-sáttmálanum og AEW-avtaluni um vernd av sonevndum vatnfuglum. Eisini má uppskotið sigast at vera tengt at sáttmálanum um lívfrøðiligt margfeldið, sum Føroyar hava tikið undir við. Hinvegin verður ikki mett, at lógaruppskotið í sjálvum sær gongur ímóti hesum sáttmálum, um loyvi at skjóta grágás verður mett at liggja innan fyri karmarnar av hugtakinum burðardygg veiða.

FISKIMÁLARÁÐIÐ

	Fyri landið/lands myndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss/øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar/felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar/búskaparligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja
Umsitingarligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Ja	Nei	Ja	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei

Kap. 3. Serligar viðmerkingar

Til § 1

Ásett er, at ávikavist eigari og leigari av veltum lendi hevur loyvi at skjóta eftir grágás alt árið, tó uttan at tíðarskeiðið ítøkiliga er nevnt. Skal annar persónur hava sama møguleika at skjóta eftir grágás á veltum lendi, krevst loyvi frá eigara ella leigara. Formkrøv eru til slík loyvi. Loyvið skal vera skrivligt og persónligt, við tað at heimildarfólkið skal hava loyvið tøkt, um Løgreglan skuldi spurt eftir tí. Í loyvið kann eigarin ella leigarin nágreina, hvat lendi loyvið fevnir um og til hvønn persón, loyvi verður givið. Loyvisbrævið eigur at vera dagfest og undirskrivað av báðum pørtum. Eisini kann eigari ella leigari nágreina áramálið, sum persónurin fær loyvið. Eigarin ella leigarin, sum hevur latið loyvið, kann til hvørja tíð taka tað aftur. Ein eigari ella leigari kann bert heimila *einum* persóni loyvi at skjóta á velta lendinum í senn.

Ásetingarnar í vápnalógini eru annars í síni heild galdandi. Løgreglan hevur eftirlit við og handhevjar brot á vápnalógina eins og lógina um fuglaveiðu. Heimildarfólk, sum frá eigara ella leigara hevur fingið loyvisbræv at skjóta grágás á veltum lendi, skal eftir umbøn vísa løgreluni loyvisbrævið.

Sambært ásetingini er møguleiki at skjóta eftir grágás alt árið, bæði fyri at styggja og fyri at drepa.

Lógarbroytingin inniheldur ongar serstakar revsireglur, og víst verður í síni heild til revsiheimildirnar sambært §§ 22-25 í lógini.

Til § 2

Áseting um gildiskomu.

FISKIMÁLARÁÐIÐ

Hjáløgd skjøl:

- Skjal 1: Ávirkan av grágás á grasvøkstur í bønum
- Skjal 2: Hoyringsviðmerkingar frá Umhvørvisstovuni
- Skjal 3: Hoyringsviðmerkingar frá Havstovuni
- Skjal 4: Hoyringsviðmerkingar frá Føroya Fuglafrøðifelag
- Skjal 5: Hoyringsviðmerkingar frá Søvnum Landsins
- Skjal 6: Hoyringsviðmerkingar frá Bóndafelagnum
- Skjal 7: Hoyringsviðmerkingar frá MBM
- Skjal 8: Hoyringsviðmerkingar frá fútanum

Fiskimálaráðið, 24. februar 2014

Jacob Vestergaard (sign.)
landsstýrismaður

/ Rógvi Reinert (sign.)